

jeg tror, at det, man navnlig har faaet udrettet derved, er, at man har forsømt det, som det allermost kommer an paa.

De Skolekommissioner, som nu, hvis Forslaget bliver til Lov, ville findes, har jeg stor Tillid til, men jeg vil straks sige, at naar man her foreslaar det gejstlige Tilsyn helt eller saa godt som afskaffet — der bliver jo en lille Rest tilbage, idet Biskoppen efter Forslaget kan faa Lov til at tale med Børnene i en Kirke eller en eller anden Skole —, saa mener jeg ikke, man skal gøre det med et Spark, men man skal erindre, hvilken god Indflydelse Præsteskabet har haft her i Landet paa vor Folkeskoles Udvikling. Man erindre saaledes, at mange Præster have indlagt sig stor Fortjeneste af at have undervist unge Bønderkarle, som vilde gaa ind i Lærergerningen. Mange Præster paatog sig, før der var et veludviklet Folkeskolevæsen, den vanskelige Gerning at give et Slags Seminarieundervisning, og det skulle de have Tak for. Vi skulle ikke miskende deres Arbejde, men paa den anden Side indrømmer jeg, at Tiden vel nu er moden til, at det gejstlige Tilsyn kan falde bort. Det er i hvert Fald et Krav fra flere Sider, og saa vidt jeg ved, kom dette stærkt frem paa Landemødet i Ribe for ikke saa mange Aar siden, hvor Præsterne altsaa selv ønskede at blive fritagne for Tilsynet med Skolerne.

Foruden Skolekommissionerne er der jo foreslaaet at oprette Nævn. Det kan være et meget omtvistet Spørgsmaal, hvorvidt disse Nævn ere heldige eller ikke. Det ærede Medlem, som sidst talte (Hvidberg), mente ikke — jeg forstod det saaledes —, at de ville være heldige. Jeg har nu den Opfattelse, at de paa et væsentligt Punkt kunne gøre overordentlig Nytte. Mange Steder er det saaledes ude paa Landet, at der hører flere Sogne til en Kommune, der er kun eet Sogneraad og for Tiden een Skolekommission. Jeg har kendt ret sørgelige Eksempler paa, at ved Indstilling til et Skolelærerembede i et Sogn, som havde en meget lille Repræsentation i Sogneraadet, har Flertallet i Sogneraadet gjort sin overvældende Indflydelse gældende og givet det vedkommende Skoledistrikt en Lærer, som man der ikke gerne vilde modtage. Nu skal jeg villig indrømme, at det hører til Sjældenhederne; i Regelen spørger man vedkommende Distrikts Beboere om, hvem de ønske, og tager Hensyn dertil. Men man har Eksempler paa det, som jeg nævnedes før, at der kan blive Beboerne beskikkede

en Lærer, som de ikke have Tillid til, og at det er uheldigt, vil enhver vel nok indrømme.

Naar vi nu faa et saadant Nævn paa 3 Medlemmer i Skoledistriktet, vil dette faa stor Indflydelse paa Indstillingen til Lærerembeder, i mange Tilfælde den overvældende Indflydelse, og det anser jeg for meget godt. Derimod kan jeg være enig med det ærede Medlem, der sidst talte, i ikke at betragte som saa overordentlig heldig den Bestemmelse, der staar i § 17, sidste Stykke, og som lyder: „Nævnets Medlemmer have Ret til at overvære Undervisningen i Distriktets Skoler“. Ja, selvfølgelig maa Nævnet ligesom andre, der høre til Distriktet, Forældrene navnlig, have Ret til at overvære Undervisningen i Distriktets Skoler, men dersom der skal ligge andet og mere heri, nemlig det, at man vil opmuntre Nævnet til daglig at overvære Undervisningen i Distriktets Skoler, saa ser jeg det ikke som saa særlig heldigt. Jeg mener, at det heldigste under alle Forhold er, at der kan være Arbejdsro i Skolen, og jeg er bange for, at hvis Lærerne skulle have en eller to af Nævnets Medlemmer til at sidde fra Morgen til Aften for at høre efter, om Undervisningen nu ogsaa gaar rigtig for sig, saa vil det ikke give den tilbørlige Arbejdsro. Jeg betragter nemlig det som et stort Gode paa Landet — jeg taler hele Tiden navnlig om Forholdene for Skolevæsenet paa Landet — fremfor Forholdene i store Byskoler, at Lærerne ere Enelærere og i hvert Fald i nogle Klasser daglig kunne undervise de samme Børn. Læreren faar derved Kendskab til dem, og han kan, hvis han er en Personlighed, faa en Indflydelse paa dem, som jeg vanskelig kan tænke mig, at en Lærer i en stor By kunde faa paa Børnenes Udvikling. Jeg vil ogsaa antage, at han ganske anderledes kender Hjemmene, end Læreren i en stor By kan kende dem. Som sagt, denne Bestemmelse er jeg ikke særlig glad ved, men der er for saa vidt heller ingen Ting at udsætte paa den, som det vel sagtens kun er Meningen med den, at de selvfølgelig have Ret til at være tilstede.

Afsnittet om Skolebygninger skal jeg ikke udtale mig videre om, jeg finder det Afsnit ganske tilfredsstillende.

Jeg kommer saa til tredje Afsnit. Her er det med Hensyn til Provsten paa samme Maade som med Hensyn til Præsten i første Afsnit, at ligesom Præsten vel kan vælges ind i Skolekommissionen, kan Provsten vel vælges ind i Skoledirek-